

MEĐUNARODNA POVELJA O FIZIČKOM OBRAZOVANJU I SPORTU

Usvojena od Generalne skupštine UNESKO, na njenom dvadesetom zasjedanju, u Parizu 1978. godine.

Preambula

Generalna skupština Organizacije ujedinjenih nacija za obrazovanje, nauku i kulturu, koja se sastala u Parizu, na svojoj dvadesetoj sednici, dvadeset prvog dana novembra 1978. godine.

Pozivajući se na Povelju ujedinjenih nacija, u kojoj su narodi proklamovali svoju veru u osnovna ljudska prava i u dostojanstvo i vrednost ljudskog života, te proglasili svoju odlučnost da promovišu društveni napredak i bolji životni standard,

Pozivajući se na Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima, po kojoj je svako vlastan da uživa sva prava i slobode koja su njom proglašena, bez diskriminacija po osnovu rase, boje kože, pola, jezika, vere, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili socijalnog porekla, imovine, rođenja ili po bilo kom drugom osnovu,

Uvereni da je jedan od osnovnih uslova sa efikasno uživanje ljudskih prava da svako bude slobodan da razvija i sačuva svoje fizičke, intelektualne i moralne snage, te da pristup fizičkom obrazovanju i sportu mora neprestano biti omogućen i osiguran svim ljudskim bićima,

Uvereni da očuvanje i razvoj fizičkih, mentalnih i moralnih snaga ljudskih bića dovodi do poboljšanja kvaliteta života na nacionalnom i međunarodnom nivou,

Verujući da sport i fizičko obrazovanje treba da daju veći doprinos prihvatanju osnovnih ljudskih vrednosti, na kojima počiva celokupni razvoj čovečanstva,

S tim u vezi, primećujući da sport i fizičko obrazovanje treba da se trude da promovišu veće zajedništvo između naroda i pojedinaca, kao i nesebičnu razmenu, solidarnost i bratstvo, uzajamno razumevanje i poštovanje, i potpuno uvažavanje integriteta i dostojanstva ljudskih bića,

Primećujući da obaveze i odgovornosti podjednako leže i na industrijalizovanim i na zemljama u razvoju, a za smanjenje neusaglašenosti koja između njih postoji kada je u pitanju opšta dostupnost fizičkom obrazovanju i sportu,

Primećujući da uključenje sporta i fizičke kulture u prirodno okruženje i životnu sredinu, treba da dovede do njihovog obogaćenja i da navede na poštovanje planetarnih resursa i brige o njihovom očuvanju kao i na brigu o njihovom korišćenju na veću dobrobit čovečanstva,

Uzimajući u obzir različitost u formama obuke i obrazovanja koje postoje širom sveta, ali takođe i primećujući različitosti između nacionalnih sportskih struktura, jasno je da fizičko obrazovanje i sport ne doprinose samo fizičkoj dobrobiti i zdravlju, već doprinose potpunijem i skladnijem razvoju ljudskih bića,

Uzimajući u obzir i ogromne napore koji se moraju uložiti pre nego što pravo na fizičko obrazovanje i sport postane realnost za sva ljudska bića,

Naglašavajući važnost mira i prijateljstva među narodima i saradnje među međunarodnim, vladinim i nevladinim, organizacijama odgovornim za fizičko obrazovanje i sport,

Proglašava ovu Međunarodnu povelju sa ciljem da se razvoj fizičkog obrazovanja i sporta stavi u službu ljudskog progressa, promovišući njihov razvoj, te pozivajući vlade, nadležne nevladine organizacije, edukatore, porodice i individualce da je se pridržavaju, da je šire i primenjuju u praksi.

Član 1

Bavljenje sportom i fizičko obrazovanje su osnovna ljudska prava svih

1.1. Svako ljudsko biće ima osnovno pravo na fizičko obrazovanje i sport, koji su od suštinskog značaja za razvoj ličnosti. Sloboda da se razvijaju fizički, intelektualni i moralni kapaciteti kroz fizičko obrazovanje i sport mora biti zagarantovana, kako kroz obrazovni sistem tako i kroz druge aspekte društvenog života.

1.2. Svako mora imati sve mogućnosti, u skladu sa nacionalnom sportskom tradicijom, na fizičko obrazovanje i bavljenje sportom, da razvija svoju fizičku spremnost i ostvari nivo sportskih rezultata koji su u skladu sa njegovim talentima i sposobnostima.

1.3. Posebne mogućnosti se moraju pružiti mladima, uključujući i decu predškolskog uzrasta, starima, i hendikepiranima da razviju, u potpunosti, svoje ličnosti kroz fizičko obrazovanje i sportske programe prilagođene njihovim zahtevima.

Član 2.

Fizičko obrazovanje i sport kao osnovni elementi doživotnog obrazovanja u sveobuhvatnom obrazovnom sistemu

2.1. Fizičko obrazovanje i sport, kao osnovne dimenzije obrazovanja i kulture, moraju da razviju sposobnosti, volju i samodisciplinu svakog ljudskog bića kao, u potpunosti, integrisanog člana društva. Neprekidnost u fizičkim aktivnostima i bavljenjem sportom moraju biti obezbeđeni kroz čitav život, pomoću globalnog, doživotnog i demokratskog obrazovanja.

2.2. Na individualnom nivou, fizičko obrazovanje i sport doprinose održavanju i unapređenju nivoa zdravlja, obezbeđuju upotpunjenost slobodnog vremena i omogućavaju čoveku da prevaziđe izazove modernog života. Na nivou zajednice, oni obogaćuju društvene odnose i razvijaju fer-plej, što je od suštinskog značaja ne samo za sport kao takav, već i za život u društvu uopšte.

2.3. Svaki sveobuhvatni obrazovni sistem mora da osigura bitno mesto i značaj fizičkom obrazovanju i sportu, da bi se tako uspostavio balans i ojačale veze između fizičkih aktivnosti i drugih obrazovnih komponenti.

Član 3.

Fizičko obrazovanje i sportski programi moraju zadovoljiti pojedinačne i opšte potrebe.

3.1 Programi fizičkog obrazovanja i sporta moraju biti osmišljeni tako da odgovaraju zahtevima i ličnim karakteristikama onih koji se njima bave, a takođe i institucionalnim, kulturnim, socio ekonomskim i klimatskim uslovima svake države. Oni moraju dati prednost zahtevima ugroženih grupa u društvu.

3.2. U obrazovnom procesu, gledano uopšte, fizičko obrazovanje i sport, moraju kroz svoj sadržaj ali i vremenski raspored, pomoći da se stvore navike i modeli ponašanja koji doprinose potpunom razvoju ljudske ličnosti.

3.3. Čak i kada prerasta u spektakl, takmičarski sport mora uvek biti u saglasnosti sa Olimpijskim idealima, i služiti sportskom obrazovanju, čiji je samo najviši pojavni oblik. Nikako ne sme biti pod uticajem komercijalnih i profitnih faktora.

Član 4

Nastavu, treninge i administraciju u oblastima fizičkog obrazovanja i sporta trebalo bi da sprovodi za to kvalifikovani kadar.

4.1. Svi oni koji imaju odgovornosti za fizičko obrazovanje i sport moraju da poseduju odgovarajuće kvalifikacije i da prođu odgovarajuće obuke. Oni se moraju brižljivo, i u dovoljnom broju, selektirati i mora im se pružiti kako osnovna tako i obuka višeg stepena, da bi se osiguralo da oni dostignu potrebni nivo specijalizacije.

4.2. Volonteri, uz adekvatnu obuku i nadzor, mogu pružiti nemerljiv doprinos razvoju sporta, a ujedno mogu i ohrabriti populaciju da uzme učešće u organizaciji i sportskim aktivnostima.

4.3. Odgovarajuće strukture se moraju uspostaviti zarad obuke kadrova za fizičko obrazovanje i sport. Kadrovima koji prođu ovakvu obuku mora se dati status koji je u skladu sa dužnostima koje obavljaju.

Član 5

Odgovarajući objekti i oprema su od suštinske važnosti za fizičko obrazovanje i sport

5.1. Objekti koji su adekvatni i kojih ima u prikladnom broju moraju biti obezbeđeni i stavljeni na raspolaganje zarad zadovoljenja, uz brigu o sigurnosti, potreba učešća u školskim i vannastavnim programima fizičkog obrazovanja i sporta.

5.2. Na vladama, javnim i prosvetnim vlastima, kao i na odgovarajućim privatnim agencijama, na svim nivoima, leži obaveza da udruže snage i obezbede optimalno korišćenje infrastrukture, objekata i opreme za fizičko obrazovanje i sport.

5.3. Od suštinskog je značaja da u planove, kako ruralnog, tako i urbanog razvoja, bude uključeno i obezbeđivanje dugoročnih potreba u oblastima infrastrukture, objekata i opreme za fizičko obrazovanje i sport, prilikom čega bi se računalo i na mogućnosti koje pruža samo prirodno okruženje.

Član 6

Istraživanja i analize su bitne komponente razvoja fizičkog obrazovanja i sporta

6.1. Istraživanja i analize u fizičkom obrazovanju i sportu treba da doprinesu napredku u svim oblastima sporta i da omoguće napredak u pitanjima zdravlja i sigurnosti učesnika, kao i u metodama treninga, te u organizacionim i rukovodećim procedurama. Obrazovni sistem će tako imati koristi od otkrića koja služe razvoju nastavnih metoda i standarda za učesnike.

6.2. Naučna istraživanja, čiji socijalni uticaj u ovoj sferi ne bi trebalo prevideti, moraju biti orijentisana ka tome da ne dozvole neprikladan uticaj u fizičkom obrazovanju i sportu.

Član 7

Zaštita etičkih i moralnih vrednosti fizičkog obrazovanja i sporta mora biti predmet neprestane brige svih

7.1. Vrhunski i rekreativni sport moraju biti zaštićeni od svakog oblika zloupotrebe. Ozbiljne pretnje sa kojima se oni susreću, kao što su doping, nasilje i komercijalna zloupotreba, prete moralnim vrednostima, slici i ugledu i deformišu njihovu prirodu i menjaju njihovu ulogu u promociji zdravlja i obrazovanja. Javne vlasti, volonterske sportske asocijacije, specijalizovane nevladine organizacije, Olimpijski pokret, nastavnici, roditelji, grupe navijača, treneri, sportski menadžeri, kao i sami sportisti, moraju udružiti svoje napore sa ciljem da eliminišu ova zla. Mediji imaju posebnu ulogu, u skladu sa članom 8, u podržavanju i pružanju informacija o ovim naporima.

7.2. Značajno mesto se, u nastavnim planovima, mora dodeliti vrednostima sporta i posledicama međusobnih odnosa sporta, društva i kulture.

7.3. Važno je da sve sportske vlasti, sportisti i sportistkinje budu svesni rizika za sportiste, posebno decu, od preteranog i neprikladnog treninga i psiholoških pritisaka svake vrste.

7.4. Ne sme se štedeti na naporima da se osvetli štetni uticaj dopinga, kako za fizičko zdravlje tako i njegova suprotnost sa sportskom etikom, ili da se zaštiti fizičko i mentalno zdravlje sportista, duh fer pleja i nadmetanja, integritet sportske zajednice i prava ljudi koji se sportom bave na bilo kom nivou. Od suštinskog je značaja da borba protiv dopinga dobije podršku nacionalnih i međunarodnih sportskih vlasti na različitim nivoima, roditelja, nastavnika, medicinskih radnika, medija, trenera, sportskih menadžera i samih sportista i sportistkinja, da bi se osiguralo da oni ostanu dosledni principima koji se navode u ovom tekstu, a još više Međunarodnoj olimpijskoj povelji protiv dopinga u sportu. Harmonizovana i konkretna politika, do samog kraja, ih mora voditi kroz proces pripreme i primene anti doping mera i obrazovnih akcija preduzetih sa tim u vezi.

Član 8

Informacije i dokumentacija pomažu promociji fizičkog obrazovanja i sporta.

8.1. Prikupljanje, obezbeđivanje i širenje informacija i dokumentacije o fizičkom obrazovanju i sportu predstavljaju veliku potrebu. Posebno je važno istaći da postoji potreba za razmenom informacija i analitičkih studija koje se bave programima, eksperimentima i aktivnostima.

Član 9

Masovni mediji bi trebalo da izvrše pozitivan uticaj na fizičko obrazovanje i sport.

9.1. Bez dovođenja u pitanje prava na slobodno informisanje, od suštinske je važnosti da svako uključen u masovne medije bude potpuno svestan svojih odgovornosti u vezi sa društvenim značajem, humanističkom namenom i moralnim vrednostima sadržanim u fizičkom obrazovanju i sportu.

9.2. Veze između onih koji su uključeni u rad masovnih medija i specijalista za fizičko obrazovanje i sport moraju biti bliže i zasnovane na uzajamnom poverenju, sa ciljem da se obezbedi objektivno i na činjenicama zasnovano informisanje. Obuka kadrova u medijima mogla bi da sadrži elemente u vezi sa fizičkim obrazovanjem i sportom.

Član 10

Nacionalne institucije imaju veliku ulogu u fizičkom obrazovanju i sportu.

10.1 Od suštinske je važnosti da javne vlasti na svim nivoima kao i specijalizovane nevladine organizacije podrže one aktivnosti u fizičkom obrazovanju i sportu u kojima je najizraženija vrednost - obrazovna. Njihovo delovanje treba da se sastoji od primene zakona i propisa, obezbeđivanja materijalne podrške i usvajanja svih drugih mera podrške, stimulacije i kontrole. Javne vlasti će takođe osigurati da se usvoje i poreske mere koje će podržati navedene aktivnosti.

10.2. Na svim institucijama nadležnim za sport i fizičko obrazovanje leži obaveza da promovišu uporne, sveobuhvatne i decentralizovane akcione planove u okviru doživotnog obrazovanja, kao i da dozvole kontinuitet i koordinaciju između obaveznih fizičkih aktivnosti i onih koje se sprovode slobodno i spontano.

Član 11

Međunarodna saradnja je preduslov za univerzalnu i skladnu promociju fizičkog obrazovanja i sporta.

11.1. Od suštinskog je značaja da države i one međunarodne i regionalne međuvladine organizacije i nevladine organizacije u kojima su zainteresovane države predstavljene i koje su odgovorne za fizičko obrazovanje i sport daju veći prostor ovim oblastima u međunarodnoj bilateralnoj i multilateralnoj saradnji.

11.2. Međunarodna saradnja mora biti promovisana na osnovama безусловnih motiva sa ciljem promocije fizičkog obrazovanja i sporta

11.3. Kroz međunarodnu saradnju i traženje zajedničkih interesa u univerzalnom jeziku fizičkog obrazovanja i sporta, svi narodi će doprineti očuvanju trajnog mira, uzajamnog poštovanja i prijateljstva, ta će na taj način stvoriti pogodnu klimu za rešavanje međunarodnih problema. Bliska saradnja među svim zainteresovanim nacionalnim i međunarodnim vladinim i nevladinim agencijama, zasnovana na poštovanju stručnosti koju svaka od njih ima, svakako će doprineti razvoju sporta i fizičkog obrazovanja širom sveta.